

»RUČNI RAD« — Sa tri LP-ploče u nepune dvije godine, članovi skopskog kvarteta »Leb i sol« doimaju se pretjerano marljivim diskografskim izvođačima. No, poznajući uravnoteženost njihova glazbenog usmjerenja i visoku razinu dosadašnjih studijskih

istupa, zaista nemamo razloga zamjeriti im na učestalosti kojom izlaze pred sve veći broj poklonika.

Ako su svojim prvim albumom impresionirali mnoge pratitelje zbivanja u jugoslavenskom rocku i jazzu, »Leb i sol« su idućim svojim diskografskim projektom (»Leb i sol«) stekli i formalna priznanja: ta je ploča među dobitnicima lani ustanovljene nagrade Jugoslavenske radio-televizije za diskografska izdanja godine, zanimljivo, u kategoriji »zabavne glazbe«; nadalje, ona sadrži glazbene brojeve za predstavu »Oslobođenje Skopja«, nagrađene na »Sterijinom pozorju«, koji su grupi donijeli i priznanje »Sedam sekretara SKOJ-a« za glazbeno stvaralaštvo u 1978, a nadeleko najpoznatija tema, »Aber dojde donke«, učinila ih je pobjednicima rock-večeri »Dana jugoslavenske zabavne glazbe« u Opatiji, također 1978.

Djelitelji svekolikih priznanja mogli su se mima duše malo suspregnuti, s obzirom da je od promocije trećeg albuma »Ručni rad« prošlo već mjesec-dva Televizija upravo prikazuje seriju »Naše godine« za koju su glazbu također napisali »Leb i sol«, a iz njihove radionice nedavno je izašla još jedna scenska glazba — za predstavu »Divo meso«. Ovi momci zaista znaju iskoristiti svoju muziku, ili se pak teško umaraju, kao da ih vrelo makedonsko podneblje ne omamljuje fjakom.

Zajednički nazivnik većine do sada objavljenih osvrta na »Ručni rad« mogao bi se pronaći u neprikriivenom ushićenju recenzenata zbog beskompromisnosti stila skopskih glazbenika. Zaista iznenađujuće »otkrivče« o grupi koja je u relacijama jugoslavenske rock-scene, gotovo od svojih prvih koraka, postala primjerom stvaralačkog integriteta. Ako je od ijednog domaćeg sastava trebalo očekivati dosljednost glazbenog opredjeljenja, »Leb i sol« zacijelo su prvi na listi, pa zašto bi onda netko uopće i pomišljao da će skrenuti s putanje koja im je donijela dovoljno komplimenata da i u najsamobjektivijoj duši probude osjećaj skromnosti.

Kada sam pokušavao pretpostaviti kakav će biti sadržaj trećeg albuma grupe »Leb i sol«, kao jedno od mogućih rješenja nametnula mi se ideja o opsežnijem instrumentalnom ostvarenju koje bi se proteglo na obje strane ploče — krajnje nepopularna forma u

PLOČE

Piše
Dražen
Vrdoljak

doba »novovalno« demistifikacije pretencioznih koncept-projekata, ali, čini se, ne toliko beznadan slučaj za skladateljsko, aranžersko i izvođačko umijeće članova kvarteta. Prisjetimo se da su svojedobno čak i »Pro Arte« pokušali lansirati nešto poput koncept-albuma (»Kiseli bomboni«), pa zamisao o (još) slojevitijoj varijanti »Leba i soli« neće izgledati toliko bogohulna.

Moja iščekivanja ispunila su se utoliko što se grupe na B-strani albuma pojavljuje s dvije skladbe — »Put u vedro«, bubnjara Gare Tavitijana i »Verni pas« klavijaturista Kokija Dimuševskog — koje teže slobodnijem, prostornijem izrazu, za razliku od naoko atraktivnijih, jasnije strukturiranih tema prožetih ritmikom i melodičkom iz folklornog nasljeđa. U stvari, ni sâm još nisam naštu da li mi se »Leb i sol« više sviđaju sa svojim zaštitnim znakom makedonskog melosa, u izdanju kojeg pojam »balkanski« ne čini sinonimom za rakijašku dešperaciju, ili u nagovještaju novog, aranžerski i instrumentalistički slojevitijeg postupka, nadahnutog pozitivnim iskustvima suvremene džeziističke produkcije. U dvije navedene skladbe »Leb i sol« prvi put predstavljaju peti glas ansambla: tenor i alt-saksofon Miče Markovica, njihova studijskog suradnika, koji znatno pridonosi zvučnoj perspektivi »hladne ljepote«.

Najuravnoteženije ostvarenje albuma ipak je »Kumova slama« gitarista Vlatka Stefanovskog, u kojoj on uzornom suzdržanošću razvija finu temu i gradi dinamiku improvizacije. Ali, što vrijedi kada je beogradsko »Nedjeljno popodne« u jednom od prošlih izdanja toliko izeksploatiralo »Kumovu slamu« kao zvučnu podlogu kojekakvim filmskim prilozima, da je siroti slušatelj više i neće moći zapeziti bez nadopune »reportažama«.

Za one koji (s pravom!) smatraju da svaka ploča ima dvije strane, napomena da A-strana albuma »Ručni rad« sadrži »Leb i sol« u konvencionalnijem izdanju, s jednom već poslovičnom, neobaveznom vokalnom izvedbom (»Lenja pesma«) i jednom vježbom iz ortodoksnijeg džeziističkog pristupa (»Rebus«). Ipak, putokaz za budućnost grupe nesumnjivo se nalazi na B-strani; postavljen je tako da moja priželjkivanja za »Leb i sol« klasičnih dimenzija čini još nestrpljivijima.